

Een kind dat vraagt en geeft

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1^e schriftlezing: Jozua 4,19-24 en 5,10-12

2^e schriftlezing: Johannes 6,4-15

Gemeente van Jezus Christus,

Johannes de evangelist is een eigenzinnige verteller. Zijn volgorde van de gebeurtenissen tijdens het optreden van Jezus wijkt af van die van de andere evangelisten. Bovendien legt hij bij zijn weergave van de woorden en daden van Jezus vaak andere accenten dan Matteüs, Marcus en Lucas. We zagen dat vorige week, toen het ging over de tempelreiniging: het bezoek van Jezus aan de tempel van Jeruzalem, waarbij hij als een razende heel het tempelplein schoonveegde door alle verkopers en geldwisselaars weg te jagen. Bij Johannes komt dat niet aan het eind van zijn evangelie, als één van de directe aanleidingen voor de Jeruzalemse religieuze leiders om Jezus uit de weg te willen ruimen. Bij Johannes gebeurt dit vrijwel aan het begin van Jezus' openbare optreden. Johannes wil daarmee aangeven, dat Jezus vanaf het begin gedreven werd door hartstocht voor Gods huis als huis van gebed, als plek van ontmoeting en verbondenheid van God en mensen. Johannes zegt daarmee dat Jezus vanaf het begin de barrières tussen God en mensen uit de weg wilde ruimen. Deze hartstocht om God en mensen bij elkaar te brengen heeft Jezus uiteindelijk verteerd, stelt Johannes. Johannes benadrukt dus niet zozeer dat Jezus van het leven wordt beroofd, maar hij accentueert dat Jezus zelf zijn leven gééft, uit liefde. De liefde zal hem verteren.

Ook de instelling van het laatste avondmaal van Jezus met zijn leerlingen vinden we bij Johannes niet op de wijze waarop de andere evangelisten dit gebeuren weergeven. Johannes vertelt wel dat Jezus vlak voor zijn dood met zijn leerlingen eet – Jezus wast bij die maaltijd hun voeten – maar dan lijkt het om een gewone maaltijd te gaan, niet om een Pesach-maal. En er is in dat verhaal dan ook geen sprake van brood delen en wijn laten rondgaan (Johannes 13,1 vv). Nee, Johannes plaatst het delen van het brood en de bijzondere betekenis die Jezus eraan geeft ook ditmaal naar voren. Volgens Johannes gebeurt het een jaar eerder, eveneens vlak voor Pasen, bij de wonderbare broodvermenigvuldiging. Nadrukkelijk vermeldt Johannes het tijdstip: 'Het was kort voor het joodse Pesach-feest.' Want hij wil dat wij lezers begrijpen, dat er een duidelijk verband bestaat tussen de betekenis van het Pesach-maal en deze bijzondere maaltijd in het groene gras aan de oevers van het meer van Galilea. Hij wil (als schrijver) dat deze maaltijd met het oog op

Pasen betekenis krijgt. Wanneer de hongerige menigte is gaan zitten en Jezus het brood dat voorhanden is en de visjes gaat delen, dan gebruikt Johannes woorden uit de huisliturgie van de Pesach-maaltijd. Jezus *neemt* het brood, hij *spreekt een dankzegging*, en hij *geeft* het brood aan allen die daar zitten in het gras. *Nemen, danken en geven*. In de versie van dit verhaal van de andere evangelisten laat Jezus de léérlingen het brood uitdelen. In deze versie, van Johannes, geeft Jezus het brood zélf, aan allen. De woorden die hij erbij spreekt zijn niet 'Dit is mijn lichaam.' Maar even later zal hij verklaren: 'Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald; wanneer iemand dit brood eet zal hij leven tot in eeuwigheid. En het brood dat ik ga geven is mijn lichaam voor het leven van de wereld.' Jezus geeft wat er is en het is voldoende voor allen die er zijn. Er blijft zelfs over, voor nog veel meer mensen. Nog veel meer mensen zullen kunnen delen in het geschenk van Jezus' leven. Dit geschenk voor het leven van de wereld.

Maar nu ga ik helemaal voorbij aan het jongetje dat met de broden en de visjes aan kwam zetten. En die moeten we niet over het hoofd zien! Want dit is niet zomaar een jongetje, dat toevallig brood en vis bij zich heeft. Dit jongetje moet in het midden van onze belangstelling staan. Dit is het kind, dat Jezus bij Lukas en Matteüs en Marcus bij zich nam, waarbij hij zei: 'Wie dit kind ontvangt in mijn naam, ontvangt mij. En wie mij ontvangt, ontvangt hem die mij gezonden heeft.' (Lucas 9,48). Dit is het kind dat Jezus bij Lukas en Matteüs en Marcus ten voorbeeld stelde, waarbij hij sprak: 'Ik verzeker jullie, wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan' (Lucas 18,17). Bij Johannes komen we een kind in dergelijke situaties niet tegen. Maar Johannes plaatst het kind (als enige van de evangelisten) in het verhaal van het delen van het brood. Dit jongetje komt dus niet toevallig aanzetten met de broden onder zijn armpjes geklemd en de visjes in zijn handen. Hij is daar in het verhaal om ons iets te leren over de betekenis van het geven. Vanwege dit jongetje hebben we hier het beeld 'Vrouw met kind' voor in de kerk staan. Het jongetje uit het verhaal heeft onze keuze voor dit beeld vandaag bepaald. Maar andersom kan het beeld ons ook weer helpen om het verhaal beter te begrijpen.

Dat geldt ook voor het andere verhaal dat we vanmorgen lazen, uit Jozua 4 en 5. Daar gaat het om de

vráág van een kind. Het volk Israël is de Jordaan doorgetrokken en veilig en wel aan land gekomen, net als destijds bij de tocht door de Rietzee, toen ze door God uit het slavenhuis van Egypte waren bevrijd. Uit de Jordaan hebben ze twaalf stenen meegenomen, en die neergezet in het nieuwe, hen beloofde land. Als gedenkstenen. Jozua zegt dan tot de Israëlieten: ‘Wanneer je kind je later vraagt: “Waarom staan die stenen daar?” dan moet je vertellen: “Israël is de Jordaan overgetrokken en wel door de droge bedding. Want de Eeuwige onze God heeft de Jordaan voor ons blootgelegd totdat we waren overgetrokken, zoals hij ook de Rietzee voor ons heeft drooggelegd totdat we die waren overgetrokken. Alle volken op aarde moeten weten hoe machtig de Ene, onze God is”’ (Jozua 4,22-24). Vlak na hun overtocht vierden de Israëlieten dan Pesach, voor het eerst in het beloofde land. En alle jaren daarna, tot nu toe, zal het Pesach-maal beginnen met de vraag van een kind: ‘Waarom? Waarom is deze avond zo anders dan alle andere avonden?’ De vragen van de kinderen in ons midden helpen ons om stil te staan, ons te verwonderen en te verheugen over het goede dat God ons geeft. Waarom? Waarom? Waarom? De vragen van kinderen zijn uitputtend (je kunt er urenlang van worden), maar ook zeer verrijkend. Want ze dagen ons uit zelf weer opnieuw naar antwoorden op zoek te gaan. Meedoen als leiding van de kindernevendienst, werken als leerkracht, ingaan op de vragen van eigen kinderen of kleinkinderen is een opgave soms, maar geeft ook heel veel terug. Wat je uit jezelf niet zomaar doet, je verdiepen in de verhalen, je verwonderen over de raadsels en geheimen van het leven, dat doen we omdat kinderen het van ons vragen.

Een waarom-vragertje is dit kind aan het been van zijn moeder. Ze moet nog zoveel doen, er moet gedweild, geredderd en gedaan en al dat werk keert steeds weer terug. Maar zo dadelijk gooit ze de dweil erbij neer. Dan gaat ze knuffelen en spelen met haar kind en al zijn vragen één voor één beantwoorden.

Een kind dat vraag geeft. Alleen al door het vertrouwen dat jij het antwoord wel zult weten, of tenminste mee wilt kijken en mee wilt denken. Dit vertrouwen is een groot geschenk. Vertrouwen is ook de grondhouding van het jongetje met de broden en de visjes. Deze jongen wordt nog niet geplaagd door de gedachte dat het nooit genoeg zal zijn wat hij te geven heeft. Wat helpt dat nou, die paar broden. Een druppel op een gloeiende plaat. Daar komt alleen maar ruzie van, geduw en gedrang en afgunst bij wie niets krijgt. Hij laat zich wordt ook niet kwellen door de gedachte, dat het belachelijk is om aan te komen met zoiets ontoereikends voor zo’n grote groep. Deze jongen biedt zijn broden en zijn visjes aan omdat hij graag geeft. En

hij geeft in het volste vertrouwen dat zijn geschenk in dank zal worden aangenomen. Deze jongen houdt, net als bijna alle kinderen, van uitdelen en rondgaan.

Deze jongen wordt in het midden van het verhaal geplaatst, door Johannes, omdat hij iets snapt, beter dan veel volwassenen, van de betekenis van geven. Deze jongen geeft zonder berekening, zonder te denken in winst en verlies, in teveel of te weinig, in mogelijk of onmogelijk, in voor wat hoort wat. Nee, gewoon omdat hij graag geeft. En in het vertrouwen dat het iets goeds brengt, zo’n geschenk. Deze jongen snapt iets van het koninkrijk van God. Daarom staat hij hier in dit verhaal als een ware helper en volgeling van Jezus. Daarom houdt Johannes hem ons, volwassenen, ten voorbeeld.

Het voorbeeld van kinderen roept nogal eens misverstanden op. Het gaat er niet om dat je moet blijven als een kind, een kinderlijk geloof zou moeten behouden, maar dat we met alles wat we als volwassenen hebben geleerd en ervaren opnieuw het vertrouwen waarmee kinderen in het leven staan weten te verwerven. Het verhaal van de wonderbare brooduitdeling hoeven we niet als een magisch gebeuren te zien. We hoeven ons denken niet uit te schakelen. Het gaat erom dat we de symboliek en de beeldspraak opnieuw leren verstaan. Er zijn zaken die oneindig kunnen worden gedeeld, die er zelfs van groeien, zoals hoop en liefde. Het is ook niet de bedoeling dat wij onze ogen sluiten voor de honger en de armoede in de wereld, voor de complexiteit van de wereldvoedselproblematiek. Maar het gaat erom dat wij blijven geloven in de waarde van elke gave die er wordt gegeven. Het gaat er niet om, dat we vergeten wat we allemaal hebben geleerd over hoe de wereld in elkaar steekt, maar dat we ons opnieuw gaan verwonderen over alles wat er zich aan goeds en moois en fascinerends aan ons voordoet. Van ons wordt niet gevraagd om onze verantwoordelijkheden voor allerlei mensen en zaken in het leven af te leggen. We hoeven niet afhankelijk te worden als een kind. Waar het om gaat is dat wij ook weer leren te ontvangen, steun en hulp als wij dat nodig hebben, van mensen of van God.

Zo dadelijk gaan wij, samen met de kinderen, de Maaltijd van de Heer vierden. We oefenen ons dan in delen en in ontvangen. Om steeds meer te gaan geloven in de waarde van zowel de kleinste gave, een ministukje brood als het grootste geschenk wat een mens maar geven kan, de inzet van het eigen leven, dat Jezus ons gegeven heeft. En met eenzelfde toewijding als waarmee er wordt gegeven en gedeeld, mogen we ook ontvangen wat ons wordt aangereikt.

Amen

Figuur 1: Vrouw met kind, Deodaat Visser